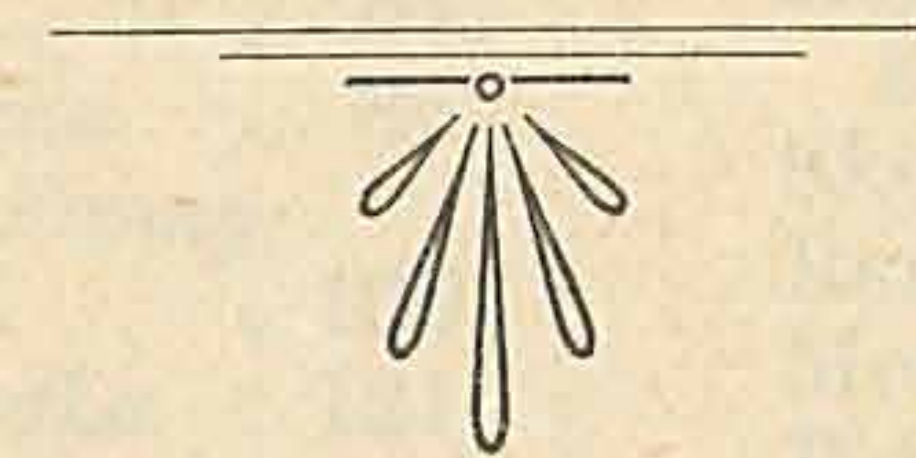

Husmodern

1903.

Helsingfors 1903,
Aktiebolaget Handelstryckeriet.

Innehåll.

Hemmet

Hemmets vård.

	sid.
För hemmens väl, <i>A. F.</i>	2.
Indelning af tiden och arbetet, <i>F. H.</i>	56.
Skönhetssinne, <i>Alli Nissinen</i>	154.
Om ett gladt sinne, <i>H. P.</i>	169.
Storstädning	28.

Barnavård.

Grankulla Britas nya funderingar I, <i>F. H.</i>	8.
Grankulla Britas nya funderingar II, <i>F. H.</i>	37.
Det späda barnets bädd	79.

Hushållning och matlagning m. m.

Liten hustomte, <i>M. N.</i>	11.
Bref till Elin på Nynäs, <i>Moster Amanda</i>	20.
Om brödbakning	24.
Tvålkokning	42.
Svagdricksbrygd	54.
Sommarrätter I, <i>Martha</i>	86.
Litet om svampar, <i>Fanny Hult</i>	106.
Sommarrätter II, <i>Martha</i>	121.
Hvad Lovisagummorna sade om snömos på saftkrämen, <i>M. N.</i>	124.
Bokföring i hvarje hem, <i>A. F.</i>	148.
En torgfärd, <i>S. H.</i>	151.
Inkokning af äpplen, <i>J. E.</i>	155.
Liten hustomte, <i>M. N.</i>	180.
Renlighet vid matlagningen	29.
Huru beredes kalfsylta?	45.
Huru göres sockerkaka?	46.
Hvartill användes tranbär?	46.
Huru tillredes soppa af nässlor?	58.
Kokning i hö	59.
Rengöring af kaffepannan	59.
Att röka strömming	62.
Surmjölksost	63.
Förvaring af tranbär	94.

sid.

Bakning af kärnmjölksbröd	94.
Inkokning af blåbär	126.
Svamprätter	126.
Rätter af äpplen	157.
Sura skorpor	158.

Små råd för hemmet.

Att rengöra träkärl	16.
Att fördrifva vägglöss	16.
Terpentin	29.
Att rengöra buteljer och karaffiner	30.
Vården af bykkärlen	47.
Ett enkelt sätt att förfärdiga vaxduk	47.
Att tvätta stickade täcken	48.
Att aflägsna myror	60.
Rengöring af kar, byttor o. d.	61.
Att göra träkärl täta	61.
Trasor för rengöring	93.
Att borttaga mögelfläckar	93.
Rengöring af nya järnkärl	127.
Skurning af bleckkärl	127.
Rengöring af spislar m. m.	127.
Medel mot fuktig källare	144.
Behandling af skoplagg	157.
Medel mot russakor	176.
Matrecept	187.

Handarbeten.

Liten hustomte, <i>M. N.</i>	135.
Väfnad	157.

Hälsovård och sjukvård.

sid.

Lungsoten	89.
Litet om smittosamma sjukdomar, <i>Fanny Hult</i>	166.
Akta barnen, <i>Alli Nissinen</i>	184.
Mat för sjuka	28.
Hvad som bör göras för att hindra smittans spridning	30.
Huru sår skola skötas	30.

Uppfostran.

Framtiden, <i>Alli Nissinen</i> . . .	sid. 81.
Om arbetet, <i>A. I.—M.</i> . . .	131.

Trädgårdsskötsel.

Kvinnorna och trädgårdsodlingen, <i>F. H.</i> . . .	50.
Om odling af jordgubbar, <i>F. H.</i> . . .	76.
Blommor vid våra bostäder, <i>F. H.</i> . . .	83.
Hurudan plats vore lämplig för trädgård? . . .	27.
Teblad ur egen trädgård . . .	94.
Förbättring af trädgårdsmyllan . . .	158.

Husdjursskötsel och mjölk-hushållning m. m.

Bref till Anna på Storvik I, <i>Mari</i> . . .	43.
Bref till Anna på Storvik II, <i>Mari</i> . . .	74.
Bref till Anna på Storvik III, <i>Mari</i> . . .	138.
Några regler för svin-skötsel . . .	60.
Litet om beredning af godt smör . . .	61.
Använd godt salt till smöret! . . .	62.
Kärnmjölakens värde . . .	175.

Hönsskötsel.

Till hönsägare, <i>D. F.</i> . . .	91.
God värphöna . . .	58.
För hönsskötare att beakta . . .	60.
Klöfverhackelse som hönsfoder . . .	95.
Nässlor som hönsfoder . . .	126.

Artiklar af allmänare art.

Arbetets välsignelse, <i>Fanny Hult</i> . . .	17.
Småprat vid aftonbrasan I, <i>Alli Nissinen</i> . . .	18.
Tankar, <i>Alli Nissinen</i> . . .	23.

Småprat vid aftonbrasan II, <i>Alli Nissinen</i> . . .	sid. 35.
Hoppet, <i>Alli Nissinen</i> . . .	49.
Vid aftonbrasan III, <i>Alli Nissinen</i> . . .	52.
Skogseld — lm — lm . . .	65.
Vårsol, <i>M. N.</i> . . .	68.
Vid aftonbrasan IV, <i>Alli Nissinen</i> . . .	72.
Fåfänga ord, <i>Alli Nissinen</i> . . .	85.
I sommardagar, <i>Fanny Hult</i> . . .	97.
Till mödrarna, <i>A. F.</i> . . .	98.
Vid aftonbrasan V, <i>Alli Nissinen</i> . . .	100.

Känn dig själf, <i>Elvira Villman</i> . . .	103.
Räddning af brinnande människor, <i>Alli Nissinen</i> . . .	105.
Sommar i byn, <i>M. N.</i> . . .	118.
Deltagande, <i>Alli Nissinen</i> . . .	129.
Till de unga, <i>Alli Nissinen</i> . . .	140.
Tag vara på hvad naturen skänker, <i>F. H.</i> . . .	142.
Hemmets hjärta, <i>Alli Nissinen</i> . . .	145.
I höstmörkret, <i>Fanny Hult</i> . . .	147.
Gynna det inhemska, <i>A. Fm.</i> . . .	161.
I tjänarinnefrågan, <i>Alli Nissinen</i> . . .	163.
Härden, <i>A. I.—M.</i> . . .	178.
En beaktansvärd sak, <i>Alli Nissinen</i> . . .	179.

Berättelser.

En moders lott, <i>Alli Nissinen</i> . . .	110.
En julkväll i fiskarstugan, <i>Fanny Hult</i> . . .	185.

Föreningen Martha och Tidskriften Husmodern.

Till läsaren! . . .	1.
Föreningen Martha, <i>F. H.</i> . . .	33.
Till läsaren . . .	63.
Husmoderdag i F:hamn . . .	92.
Från Föreningen Marthas värksamhetsfält . . .	174.
Till läraren . . .	177.
Prenumerationsanmälan . . .	16.
Billiga folkskrifter . . .	31.
Prenumerationsanmälan . . .	32.

Husmodern

Organ för Föreningen Martha.

Tidskriften utkommer i början af hvarje månad.
Pris: för helt år 1 mk, halft år 50 penni.

Redaktion:
Fanny Hult
Alli Nissinen

Redaktionens adress:
Föreningen Marthas kansli
Nylandsg. 24 Helsingfors.

N:o 1.

Februari.

1903.

Till läsaren!

Då »Husmodern» nu utsänder sitt första nummer, sker det med den förtröstan, att hemmen skola öppna sina dörrar för henne. Ty det är till hemmens vårdarinnor »Husmodern» vill vända sig.

Att i mån af sina krafter söka sprida nyttiga kunskaper till kvinnorna och hos dem väcka intresse för framåtskridande — se där »Husmoderns» uppgift.

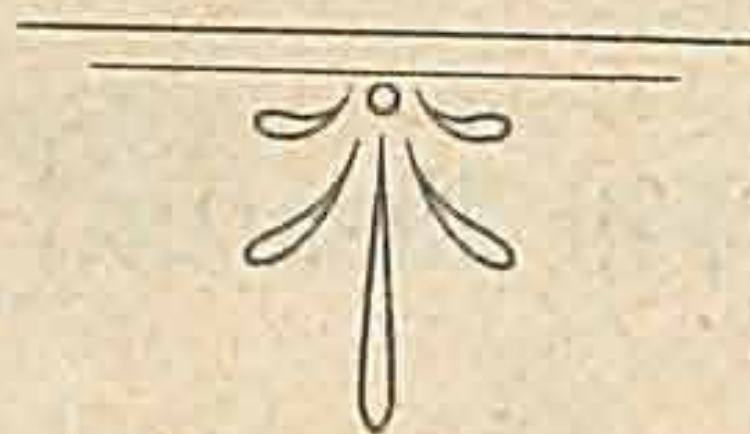
Denna tidskrift vill därför behandla olika spörsmål, hvilka på ett eller annat sätt kunna bidraga till att förbättra förhållandena i hemmet. Här af följer själfallet, att i »Husmoderns» spalter kommer att meddela praktiska insikter i hemmets vård, barnavård och uppföstran, i hälsovård, i matlagning, i trädgårdsskötsel m. m.

Bidrag till tidskriften ha utlofvats af flere framstående medarbetare.

Men ehuru denna hjälp är nödvändig för företagets framgång, är den dock icke tillfyllest. Vi behöfva hjälp af många, många. Vi bedja att äfven Du vår läsare ville hjälpa oss! — Kärkommet vore om Du kunde berätta för oss om förbättringar, som Du själf vidlagit i vården af Ditt hem, om Dina egna erfarenheter rörande

barnens vård och uppfostran o. s. v. Och vi bedja Dig söka intressera andra för vår »Husmoder». Vi behöfva mycken hjälp för spridningen af vår tidskrift, för att den skall finna vägen till så många hem som möjligt.

Vi hoppas att vårt lands kvinnor skola inse betydelsen af en tidskrift, som i främsta rummet är afsedd för de små, undangömda hemmen och som främst vill arbeta för deras väl. Och vi hoppas att detta nya företag vinner kraftigt understöd, hvilket är alldeles oundgängligt för dess fortbestånd.

För hemmens väl.

Under min resa före jul i flere af norra Finlands kommuner blef jag i tillfälle att lära känna en mängd olikartade förhållanden. Jag blef i tillfälle att se det folk och den landsdel jag så länge önskat att få skåda. Nu hade dessa trakter drabbats af ett hårdt öde, och detta hade tryckt lidandets prägel på folket. Nöden är ingalunda sällsynt där, ty ofta gästar frosten i dessa näjder och påminner Pohjolas innebyggare om, att hungersnöden eller de största lidanden vänta dem, om de icke i tid lära sig att trygga sig till andra förvärfsgrenar än dem som härintills begagnat, om de icke vinna ökade kunskaper och insikter. Jag såg där många slags hem, större likaså väl som mindre, i hvilka lifvets svårigheter påtryckt människorna en prägel af djupt missmod. Och de olyckliga saknade all förmåga att betjäna sig äfven af de utvägar, som kunnat stå dem till buds. — Jag tror mig hafva upptäckt orsakerna till att för-

hållandena icke kunna vara bättre däruppe. Jag kände en varm kärlek för denna jord och dessa människor — och jag kände att de borde bli i tillfälle att erhålla kunskaper och insikter likaså väl som de lyckligare lottade i andra trakter och landsändar af Finland. En landsdel äger naturliga företräden, i en annan gäller det för folket att genom egna insikter och egen skicklighet sträfvat att förbättra sin ekonomi, men samma upplyftande tankar, samma ädla sträfvanden, som värka höjande på oss, som skänka ljus och värme åt oss — de borde få strömma till hvarje, äfven den fattigaste medborgares själ.

I dessa rader ville jag tala godt för de nordliga kommuner, som jag varit i tillfälle att lära känna under min resa. — Människans stora lycka är att hon äger goda, rena tankar och att hon riktar sin ande med kunskaper och vetande. Då vi vilja förvärliga en stor idé, så begynna vi därmed i troget, outtröttligt arbete hos oss själfva, i vårt eget hem. Därifrån, från den lilla kretsen sprids den sedan vidare till fosterlandet, till världen. Och då vi tala om hemmet, skulle vi icke då tala om hemmets själ, husmodern, hvilken där i främsta rummet underhåller den värme, som utvecklar idéerna i hemmet, så att de sedan kunna spridas till fosterlandet och världen.

Då jag var i tillfälle att se så mycket elände där uppe i Norden, så tänkte jag att vi finska kvinnor genom att alla värka gemensamt skulle kunna lindra bördan för våra lidande systrar. De som fått något äro skyldiga att dela med sig åt dem som lida nöd. De, som varit lyckliga nog att vinna kunskap och fått lära sig bättre seder, äro likaså skyldiga att sprida dessa idéer, kunskaper och insikter till dem, som äro i stort behof af sådana. Sålunda blifva bristerna afhjälpta och den skarpa skillnaden som förefinnes mellan männi-

skorna försvinner. Jag tror ej att det finnes många hem, där icke kvinnan önskade att hon kunde räcka sin familj en hjälpande hand genom själförvärfvad skicklighet. Hvarje kvinna såväl i de eländiga norra gränsmarkerna som i södra Finlands ljusa skogstrakter skulle vilja vara ett stöd, då nöd och olycka hota hennes kära. Men duktigt arbete är af nöden, om vi skola höja vårt hem och göra tillståndet där bättre.

Jag skulle här vilja anställa en jämförelse mellan två hem. —

Vid ankomsten till den ena gården mötes den resande ingalunda af någon behaglig syn. Han ser nedrasade vedstaplar, slaskvatten utskastadt här och där äfvensom skräphögar såväl invid trappan som i husknutarna och till och med midt på gårdsplanen. Trappan är smutsig och hal. Där gå äfven hästarna ständigt ut och in. Och husmodern tänker icke på att rengöra den. Hon är så van vid att se trappan i sitt hem i detta tillstånd. Förstugan är uppfylld af sängkläder, såar, ämbar m. m.; i stugan finnes nämligen icke någon säng, där kläderna kunde förvaras, och trångt är där inne äfven dessförutan, då ingen sak har sin egen bestämda plats. Vid inträdet i den låga smutsiga stugan ser man på ena sidan om dörren en stor så med vatten, ur hvilken hästarna dricka, och samma vatten tyckes också duga till andra ändamål. På andra sidan om dörren står ett kärl med gruta för hästarna. Vid stugans bortre vägg står ett långt bord, där det nästan hela dagen lång finnes bröd, salt samt ett kärl med fjolsommars, vattenblandad surmjölk. Det vore ju onödig möda att ställa undan maten då man ätit, det skulle ju vara nytt besvär att åter taga fram den. Ovanliga djur, som trifvas väl i orenligheten, vimlar det af öfverallt i rummet, men dem bryr man sig alls icke om. De äro ju gamla bekanta i gården. Inga bäddar finnas i stugan, ehuru

där bor mycket folk, och utan obehag lägger man sig ned att sofva på det orena golfvet. De fåtaliga arbetsredskapen ligga strödda rundt omkring. Att människorna kunna vistas midt uppe i en dylik oordning visar den allra största oförmåga, om det ock visar frånvaron af alla fordringar. Då man frågar huru många kor som finnas i ladugården, får man till svar — omkring 30. Man blir något förvånad öfver detta svar, ty i andra trakter är man van att anse en lägenhet som har ett så stort antal kor för en liten präktig gård, där allt står på en helt annan fot än här. Vi gå att se på fähuset och fråga huru korna utfodras. Husmodern dröjer något med svaret och generad omtalar hon att man för att få tillskott till det dåliga fodret måste blanda hästspillning bland hackelsen. Vid denna bekännelse blir man alldeles förstummad, man önskar blott i sitt hjärta en snar förändring. Ack, om dessa husmödrar snart skulle kunna få upplysning. Ty okunnighet och vanan vid gammal sed äro orsaken äfven till det nyss anförda. — Frågar man om barnen gått i skola, får man till svar: »nå, inte har det blifvit af sätta dem i skola, för vägen är något lång och de ha ju arbete också här hemma.» — »Ha inhysesfolkets barn då gått i skola?» — »Jo, de ha skickat dem dit, då barnen inte ha annat att göra.» — På dessa frågor svarar man nästan lika öfverallt. Sant är, att det är nödår nu och då är det ju icke håller underligt om brist och svårigheter äfven förekomma i en gård så stor som denna, men det vore ju till stor nytta om man nu kunde göra handarbeten, hvilka vore så pass väl utförda att man kunde sälja dem.

Jag fortsatte färden i sorgsen sinnesstämning. Jag kunde inte skjuta skulden för det jag sett på dessa människor — de gjorde allt så godt de förstodo. Men de

böra uppväckas ur denna oförmögenhetens sömn och med kärlek likt barn ledas på framåtskridandets väg. —

Så kom jag till en annan gård, som var lika stor såväl till sitt omfång som antalet kreatur. Familjen var äfven nästan lika stor som i den förut omtalade gården. Gården var snygg, vedstaplarna och skräphögarna hade sina bestämda platser ett stycke längre borta. Vid inträdet i stugan märker den främmande strax, att där råder en duktig och värksam husmoder. Rummen äro snygga och hemtrefliga och hvarje husgeråd har sin egen plats. Bordet är rent och en tidning hänger på väggen. Barnen leka raska, snygga och ordentliga på det rena golfvet. Vårdinnan håller på med middagen. Hon kokar en varm soppa åt sitt folk, tills de komma hem från arbetet, ty det är ju mycket hälsosammare än endast torr mat. Då jag blickar i grytan, ser jag där ben, gryn, kålrötter och morötter. En behaglig doft stiger ur den kokande grytan. — Några af gårdens kvinnor spinna flitigt, ty det är af vikt att kunna sälja såväl garn som tyg, för att i dessa dåliga tider kunna köpa mjöl. Vårdinnan har gått i folkskola och af en ambulatorisk (kringresande) handarbetslärarinna har hon lärt sig handarbeten, så att hon nu också kan lära andra. Senaste sommar besöktes gården af en ambulatorisk trädgårdsinstruktris (lärarinna), som hjälpte den intresserade husmodern att göra i ordning en trädgårds-säng och beså den. Det var från denna trädgård hon fått kålrötterna och morötterna, af hvilka hon nu kokade en smaklig anrättning. Potäterna växte icke bra i fjol, men andra rotfrukter lyckades tämligen väl, emedan de icke äro ömtåliga för frost. — Husmodern öfvervakade själf ordningen i gården emedan de andra icke ännu hade uppöfvadt öga i detta afseende. Hon njöt själf af renligheten liksom af andra framsteg och försökte med ifver befästa samma sträfvan framåt äfven

hos gårdens öfriga invånare. Vid ett besök i fähuset såg jag också där dåligt hö och svart halm, men korna voro rena och utfodrades snyggt efter råd och lägenhet. I »Pellervo» hade ju funnits goda råd, ur den hade man erhållit lärdomar, så att inga onaturliga ämnen mera användes vid kornas utfodring. Svårt var det också i detta hem att komma till rätta i dessa svåra tider, men i jämförelse med det förut omtalade hemmet — hvilken märkvärdig skillnad. Detta senare hem hade blifvit sådant, tack vare husmoderns insikter, skicklighet och driftighet. — Det äldsta barnet gick i folkskola. — Af allt framgick att goda tankar voro bofasta i det hemmet.

Då man varseblir en sådan i ögonen fallande skillnad mellan två hem, som kunde vara lika, och märker att detta till stor del beror på husmodern, så står det klart, att vi Finlands kvinnor gemensamt böra arbeta i den riktning, att alla kvinnor skulle intressera sig för och lära sig att arbeta för sina hems väl och härigenom också vore i stånd att afvända nödårens värsta elände.

De som kunna lära andra, äro skyldiga att göra det, och de åter, som behöfva lärdomar, må gärna mottaga sådana såväl ur tidningar och tidskrifter som på praktisk väg. Finlands kvinnor, tagen alla del i detta stora nydaningsarbete, tills förhållandena bland vårt folk i detta afseende blifvit utjämnade.

Förvärligandet af denna stora sak lägger jag alla tänkande finska kvinnor på hjärtat och jag hoppas att Norra Finland härvid må utgöra medelpunkten för deras omsorger.

A. F.

Grankulla Britas nya funderingar.

I.

Antbacka Kajsa satt och vaggade sitt gråtande barn, då Grankulla Brita trädde i stugan.

— »God afton Kajsa, hur' är det med pojken?»

— »Godafton, godafton! Jag kan inte förstå hva' som går åt honom på senare tider, alltjämt skriker och regerar han, jag får aldrig någon lefvande ro för honom numera och ändå ger jag honom mat allt efter litet, och så har han också »sudd» att suga på. Se nu hur han ä' hvit i ansiktet».

Brita lutade sig öfver vaggan.

— »Kära Kajsa, han ser värkligen dålig ut. Staccare, så han skriker. Får jag sköta om honom lite'?»

— »Hjärtans gärna, så får jag koka en kaffetår åt oss. Det måste du få, när du engång kommit den långa vägen till oss».

Sedan Brita klädt om gossen, gitvit honom ett par skedblad ljumt vatten och lagt honom ned i vaggan, som hon flyttat längre bort från den heta ugnen, somnade gossen efter en stund.

— »Nej ser man på, utan mat och utan vaggning somnade han», utropade Kajsa förvånad, i det hon hällde det rykande kaffet i kopparna.

— »Vet du, Kajsa, jag tror att just det, att han får alltför mycket mat och för ofta, är skulden till att han är orolig. Och så den där »sudden».

— »Maten och »sudden»! — Kajsa skrattade. — »Nej, det ska' du int' inbilla mej».

— »Du tror int' det. Men försök att lämna bort hela »sudden» och att ge' bröst på bestämda tider, så få vi se. — Lärarinnan på Västanby läste engång för oss en bok* om hur' sådana där små knyten riktigt

* Späda barns vård (Föreningen Marthas skrifter). Pris 20 pi.

ska vårdas och så var hon hemma hos mej och ordnade om saken, när lill-Signe var just så gammal som pojken i vaggan här. Jag försökte göra efter som hon sad', svårt var det i början. Men int' ångra jag det. Flickan blef lugn och så frisk och präktig».

— »Kors i alla da'r, ska' man nu börja sköta barn efter böcker! En mor ska' väl bäst veta hva' hennes eget barn behöfver. Hvad vet en lärarinna, som int' haft barn själf om sådana saker. Nej, Brita, att börja med »bestämda tider» för småttingar, som alltid ä' hungliga och alltid gapa efter mat som små fågelungar, det ä' dumma, nymodiga konster».

»Vänta litet, kära Kajsa, låt mig först säga hur' lärarinnan förklara' saken. Mjölken, som barnet äter, smälter i dess mage och på det sättet får kroppen föda och tillväxer».

— »Men, då» — afbröt Kajsa.

— »Låt mig först berätta hva' lärarinnan vidare sa'. För att mjölken skall smälta i barnets mage åtgår 1 1/2 eller 2 timmar. Så måste magen få hvila en stund. innan den börjar sitt arbete på nytt. Om man inte låter magen hvila alls, utan om mera mjölk ständigt kommer in i den, medan den föregående ännu finnes kvar, måste ju magen bli besvärad och till slut orkar den inte mera utföra sitt arbete. Och då blir barnet sjukt. — När lill-Signe var 4 månader gammal gaf jag åt henne mat först kl. 6 om morgonen när hon vakna', se'n fick hon igen kl. 9, så kl. 12, så kl. 3, så kl 6, sista gången kl. 9 om kvällen och engång om natten, men snart sof hon så, att det målet inte alls behöfdes. Bra mädde flickan af den ordningen, d'ä säkert d'ä!»

— »Oj, oj, hurudant evigt passande på klockan det måste ha varit, hvem sku' orka och hinna med det?»

— »Men om det nu ä' mycket viktigt för våra barns hälsa? Om vi genom ordentlig vård kunna göra

dem till starka och friska människor. — Kajsa, vill du inte ändå lofva att försöka med bestämda mattider för gossen? och så borde du låta honom ligga stilla och inte vagga honom. Du ska' få se att det är bättre».

— »Att jag sku' börja med sådana nya funderingar!»

— »Ja, Kajsa, det ska' du. — Jag hom just hit för att fråga, om du inte vill komma till mig en stund på tisdag eftermiddag. Lärarinnan har lofvat att komma. Hon har alltid något nytt och trefligt att tala om. Linkulla Stina och Lönnbergskan komma med».

— »Tack ska' du ha. Inte förstår jag mig på Edra nya konster. Men om jag sku' komma ändå!»

— »Gör det. — Men jag glömde tala om »sudden.» Du har säkert tuggat bröd och satt in det med socker i en lapp och låter sedan barnet suga på den. Vet du d'ä mycket ohälsosamt. — Han kan bli riktigt sjuk af det. — Nej, adjö nu, kära Kajsa och välkommen om en vecka!» — Och Brita kastade en öm blick på den lilla sofvande.

— »Adjö nu, du med dina »nymodiga bestämnin-
gar», skämtade Kajsa.

Men när Brita gått, tog hon upp »sudden» som fallit på golfvet och kastade bort den.

F. H.

Ett mjukt svar stillar vrede, men ett hårdt ord kommer harm åstad: (Ordspr. 15: 1).

Liten hustomte.

Axelsonskan stod surmulen och vresig och rörde i gröten, under det hon puttrade för sig själf alldeles som gröten i grytan.

»Åh, den korngrynsgröten, som alldrig blir färdig! Här får man stå och röra i timtal, som om man ej hade annat att göra. En husmoder har då minsann nog sina sju dagar i veckan. Man skall städa och koka, byka och baka, så gnälla barnen och hänga en i kjolarna, och mannen anmärker både om hushållningen och maten. Nej, man har då värkligen ingen tack för sitt arbete. Det är riktigt tungt att lefva. Om du, Anna, nu helst skulle sluta upp att gnälla och gå och leka med din docka!»

Men Anna upphörde ej att gnälla, ty hon hade längesedan tröttnat på dockan, till hvilken mamma alltid hänvisade henne. Axelsonskan gitte ej mera höra på sin lilla flicka, utan stod slö och likgiltig och stirrade på ångan från den kokande gröten.

Då skymtade där något rödt vid kanten af grytan. Vips! ett skutt, och där satt en liten lustig kurre på spiselhyllan och svängde sin röda mössa.

»Akta dig. Fall ej i gröten! Hvad är du för ett litet pyre?»

»Känner du ej mig? Jag är ju liten hustomte. Låt oss prata litet tillsammans».

»Nå ja, så går kanske tiden bättre, medan jag står här vid grytan».

»Men, hör du, kunde du ej först gifva Anna något att syssla med, så få vi tala bättre i fred?»

»Hvad kan man göra åt en sådan där kältpåse, jag har visst hundra gånger sagt att hon skall leka med sin docka, men tror någon att hon ids med det!»

»Små barn äro allra gladast, då de tro att de hjälpa mor. Låt Anna skala och skifva de kalla potäterna, som du tänker värma till kvällen i en afredning af smör, mjöl och mjölk».

»Åh! hon kan inte göra det ordentligt, och det tager dubbelt så lång tid, som då jag gör det själf».

»Det är sant, att du kan göra det fortare och bättre än liten Anna; men små barn måste få lära sig, ty ingen blir mästare utan att hafva varit lärgosse».

»Men jag slipper ju ej från gröten, så att jag får ställa i ordning åt Anna. Det är nu också förskräckligt att i tre timmar måsta stå här och röra».

»Skjut alla ringar under grytan och låt gröten stå och draga ett par timmar med lock på, så behöfver du ej röra mera än en timme. Grynen blifva mjuka medan de stå så där i värmen. Du har väl låtit vattnet koka upp, innan du vispat i grynen, ty så blir nog gröten smakligare».

Axelonskan tog en handduk för att lyfta af grytan medan hon hjälpte Anna.

»Oj, oj, inte tager du väl i den sotiga grytan med dina kökshanddukar», ropade den lilla tomten helt förskräckt, »de måste ju slitas förfärligt i byket, om de blifva så där sotiga. Sy ihop åt dig af dubbel säckväf ett par lappar, som du förser med en ögla, och sedan hänger upp på en spik vid spiseln, så har du alltid något till hands att taga i grytan med. Medan gröten nu puttrar där för sig själf, kunde du gärna diska undan de här kärnen, så är det ej så mycket sedan».

»Inte har jag ju varmt vatten nu, diskvattnet sätter jag på att bli varmt, medan vi äta».

»Kors, har du råd att bränna ved bara för den saken. Hvarför sätter du ej vattengrytan här bredvid gröten, så blir vattnet varmt med detsamma. Om du slösar med den dyra veden börjar gubben brumma».

»Det gör han nog ändå. Hvad skulle det vara för gubbar som inte skulle kinka än öfver ett än öfver ett annat; men aldrig tycka de, att de själfva hafva några fel. Karlarne tro alltid, att de äro så fullkomliga, bara för att vi inte bruka anmärka på dem, som de på oss».

»Se så, se så! inte skall man bry sig om att lasta andra; det är bättre att arbeta bort egna fel än att söka upp andras».

»Det kan väl så vara; men inte är det roligt att alltid få höra anmärkningar, fast man bjuder till så mycket man kan».

»Tänk om du ännu inte är utlärd, tänk om du ännu kunde få reda på ett och annat nytt».

»Åh, hushållet går ju alltid efter gammalt, det är bara samma kamp år ut och år in».

»Nej, ser du, det är just det som är tråkigt, att det alltid står på samma punkt; men skulle du än genom ett, än genom ett annat rön märka, att det går allt bättre och bättre, så skulle du hafva din fröjd af världen om både hem och hushåll».

»Hvad nytt skulle jag kunna hitta på!»

»Håll öronen uppe, så får du nog höra än ett, än ett annat af vänner och bekanta».

»Inte har jag tid att springa till vänner och bekanta».

»Nå, så skaffa dig en husmoder-tidning; den betalar sig nog med alla de goda råd du där får, och så kan du väl också hafva litet nöje af att läsa den. Eller kanske jag får blifva din vän, så skall jag berätta dig allt hvad jag snappat upp, medan jag tittat in än i det ena och än det andra köket».

»Det blir alltid så dyrt med det nya».

»Åh nej du, det är just hvad det inte blir. T. ex. nu med veden. Det tjänar till ingenting, att du fyrar på så där mycket, gröten blir ej fortare färdig för det;

nästan all mat blir bättre, om den kokar jämt på sakta eld. Men hvad talade du om farsgubbens kink i går?»

»Det var så, att han i förgår bråkade om att pepparrotsköttet var som bara trådar; och i dag hette det att soppan var som bara vatten. Efter köttet var så urkokadt att det var som bara trådar, så måtte väl soppan då hafva tagit tillräckligt styrka åt sig. Nog måste den minsann också hafva varit tillräckligt kokad, ty jag fyrade på, så att jag minst tre gånger fick späda den».

»Aj, aj, stackars gubben, han fick ju då alls inte den starka soppan; nej du, styrkan gick med ångan upp i skorstenen, och gubben fick endast vattnet, som du sedan slog på det urkokade köttet. Vill man hafva stark, god köttsoppa skall man sätta på köttet med kallt vatten litet mera än man vill hafva soppa. Sedan den kokat friskt upp så att skummet stigit, låter man soppan efter skumningen koka på sakta, jämn eld med lock på grytan, så att ej alltför mycket af den går bort i ångan, den skall *alls icke spädas*. Men vill du hafva köttet saftigt och godt, såsom till pepparrotskött, så bör du låta vattnet koka friskt upp och först då sätta i köttet; men då får du ej så mycket och så stark soppa, som då köttet alldeles kokas ut».

»Det där tror jag visst är bara skrock. Ingenting kan det väl göra åt köttet om det sättes i kallt eller varmt vatten, koka skall det ju ändå».

»Jo, ser du, orsaken är den, att i köttet, likasom i många andra af våra födoämnen finnes s. k. ägghvita, och detta ämne steltnar genast i kokande vatten. Sättes nu köttet i kokande vatten steltnar ägghvitan i det yttre af köttet genast, och bildar liksom en hinna, hvilken hindrar saften att rinna ut. Sätter man köttet i kallt vatten, pressar vattnet ut köttsaften, innan ägghvitan hunnit stelna. Där har du nu hela orsaken till en sak, som du ej vetat af förr».

»Kors hvad du är lärd. Kanske skall man också sätta på runda potäter med kokt vatten», frågade Axels-sonskan smått försmädligt».

»Jo, du, det är just så man skall göra. Alla i staden talar om konsulinnans goda helkokta potäter, och jag har själf sett att hon låter vattnet koka friskt opp, så tvättas potatisen mycket väl och lägges i det kokande vattnet jämte ganska mycket salt. Förresten skola också alla färska grönsaker sättas i kokande vatten».

»Koka hit och koka dit! Ja, gudnås, för oss blir det då aldrig annat än kokt mat. Om man hälst någongång till hälgen kunde få litet stekt mat, men det är ej att tänka på nu, då smöret blifvit så dyrt».

»Smör, hvartill behöfver du smör. Du tog väl af flottkakan, innan du i dag värmden upp soppan; för att få den, kokar man ju alltid soppan dagen förr än den begagnas. Sådant flott blir som det bästa smör om det brynes riktigt väl, innan man sätter i det som skall stekas. Sätter du en liten droppe vatten i pannan och lock på behöfves det ej håller så mycket smör till att steka fisk, och den blir saftig och god. Till biff behöfver du intet smör alls, blott du har pannan glödhed och flitigt vänder biffen, ty då sipprar ur köttet ett skönt, kraftigt spad. Biff skall vara väl bultad, stekas mycket löst och saltas först då den tages från elden, annars blir köttet hårdt».

»Du tyckes ju vara en riktig kökstumte, som kunde narra mig att försöka både med ett och annat om man inte nu redan vore så utfaren och trött på alltsammans.

»Så du pratar, unga raska hustrun! Nej jag ser, att jag får lof att ofta komma hit och prata med dig, inte duger det att mor, som riktigt skall vara hemmets sol, hänger hufvudet. Men nu hinner jag ej mera i dag; jag måste ännu se efter madam Bergs tvålkokning. Du

samlar väl nog också alla ben och allt skräpfett; så behändigt som det nuförtiden går att koka tvål med tvålsten. Adjö, adjö. Kyss riktigt din lilla Anna och möt gubben med ett gladt leende, så får du se huru soligt och varmt det blir både i hjärta och hem. Adjö, adjö».

M. N.

Små praktiska råd.

Att rengöra tränkär. Omålade tränkär rengöras utmärkt med kalk. Kalken gör kärnen hvita och rena. Vid användning af kalk, hålla sig kärnen mycket bättre än eljes. Bstryker man tränkär, som skola förvaras med kalksmet, så gissna de icke. Till rengöring af tränkär användes vanligen släckt kalk, som utröres i vatten till en gröt. — I mejerier användes kalk redan mycket såsom rengöringsmedel; skäl vore att begynna använda den äfven i hushållet. — H. N.

Att fördrifva väggloss. Ett godt medel är ättiksyra, som fås på hvarje apotek. Man bstryker därmed fogar och springor.

Ett annat säkert medel är het asklut, som sprutas in i springorna.

Innehåll: Till Läsaren. — För hemmens väl. A. F. — Grankulla Britas nya funderingar. F. H. — Liten hustomte. M. N. — Små praktiska råd. — Prenumerationsanmälan.

Prenumerationsanmälan.

»Husmodern» utkommer i Helsingfors en gång i månaden och innehåller nyttig läsning rörande kvinnornas värksamhet i hemmet, barnens uppfostran, hälsovård, trädgårdsskötsel m. m.

Prenumeration sker direkte hos redaktionen, (adress: *Föreningen Marthas kansli. Nylandsgatan 24, Helsingfors*) och är prenumerationsavgiften 1 mark för helt, 50 p. för halft år. Vid prenumerat genom posten tillkommer postportot.

Då 10 ex. prenumereras direkte hos red. att sändas under samma persons adress, erhålles 1 ex. gratis. Sammanslut Eder således och prenumerera gemensamt, så får Ni tidskriften billigare!

Husmodern

Organ för Föreningen Martha.

Tidskriften utkommer i början af hvarje månad.
Pris: för helt år 1 mk, halft år 50 penni.

Redaktion:
Fanny Hult
Alli Nissinen

Redaktionens adress:
Föreningen Marthas kansli
Nylandsg. 24. Helsingfors.

N:o 2.

Februari.

1903.

Arbetets välsignelse.

Att arbetet har makt att göra ljusa dagars lycka rikare; att det kan gifva oss styrka att modigt bära tunga sorger och pröfningar — det är sanning.

Hvilken arbetsglädje kan icke den dagliga värksamheten i ett hem gifva dig! — Du sömmar ett plagg åt honom, som sofver i vaggan, eller du lär ditt barn att läsa, eller du gör hemmet rent och treffligt, eller du sysslar i din lilla, kära trädgårdstäppa — du känner fröjd därvid. — Och har du haft en stor sorg, så har du kanske erfarit att arbetet för andras väl skänkt lindring åt dig själf, att det förtagit något af sorgens bitterhet.

De flesta människor hafva fått krafter och förmåga till arbete, det gäller blott att begagna sig af dessa krafter och denna förmåga. Det gäller att söka förvärfva sig skicklighet i arbetet, att söka vinna kunskaper för att bättre kunna utföra det. Svårigheter möta oss visserligen. Men vi hafva ju fått en *vilja* och den skall drifva oss framåt. Ty en *god vilja, flit och kärlek till arbetet*, dessa tre ting kunna åstadkomma mycket.

Väckert skildrar Topelius i sagan om Ödgrim och Solgrim välsignelsen af arbetet, af det arbete, som icke